

KSIAŻNICA
ŚLĄSKA

Książnica Śląska t. 38, 2024

ISSN 0208-5798

CC BY-NC-ND 4.0

KATARZYNA NAZIM

Sądecka Biblioteka Publiczna w Nowym Sączu

Bibliografie Sądeckizny

Streszczenie

Autorka przedstawia dzieje Sądeckiej Biblioteki Publicznej związane ze zmianami administracyjnymi. Na tym tle omawia regionalną działalność bibliograficzną obejmującą różne obszary terytorialne Sądeczyny. Przywołuje pierwszą bibliografię retrospektywną Kazimierza Golachowskiego, dalej bibliografię Władysławy Lubasiowej, kartotekę bibliograficzną Stanisława Chrzastowskiego oraz zestawienia publikowane w regionalnych czasopismach. Opisuje obecną działalność bibliograficzną prowadzoną w ramach Bibliografii Regionalnej Małopolski.

Słowa kluczowe

Sądecka Biblioteka Publiczna, Sądeczyna, bibliografia regionalna, Kazimierz Golachowski, Władysława Lubasiowa, Stanisław Chrzastowski

Historia Sądeckiej Biblioteki Publicznej zaczyna się pod koniec XIX wieku, kiedy to miasto Nowy Sącz otrzymało księgozbiory dwóch ludzi nauki: w 1891 roku Józefa Szujskiego (1835–1883)¹ – historyka, profesora i rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego, posła na Sejm z ziemi sądeckiej – oraz 5 lat później Józefa Wieniawy Zubrzyckiego (1863–1898)² – człowieka wielu talentów: badacza flory Pienin, fotografa, poety, miłośnika ogrodów. Oba księgozbiory składały się przede wszystkim z książek naukowych. Należy podkreślić, iż cennym zapisem Zubrzyckiego było ofiarowanie należącego do niego dworku na przyszłą siedzibę biblioteki. Zamierzenie to udało się zrealizować dopiero w 1937 roku. Przy księżnicy powołano Specjalną Komisję Kulturalno-Oświatową pod przewodnictwem dra Tadeusza Mączyńskiego – nauczyciela w nowosądeckim Gimnazjum Kupieckim. Ambicją osób wchodzących w skład komisji było uczynienie z biblioteki regionalnego ośrodka badań nad historią i kulturą Sądecczyzny, których wyniki publikowane byłyby w czasopiśmie naukowym. Stał się nim wydany w czerwcu 1939 roku „Rocznik Sądecki”. Po wojnie biblioteka rozwijała działalność kulturalno-oświatową. W 1972 roku nawiązano współpracę z nowosądeckim oddziałem Polskiego Towarzystwa Historycznego, której rezultatem były odczyty i prelekcje na tematy regionalne.

28 maja 1975 roku w wyniku uchwały Sejmu Polska podzielona została na 49 województw, a Nowy Sącz stał się siedzibą władz wojewódzkich. W związku z tym zaistniała potrzeba dostosowania do nowych zadań struktury organizacyjnej biblioteki. Zarządzeniem Wojewody Nowosądeckiego nr 23 z 29 lipca 1975 roku połączono Powiatową oraz Miejską Bibliotekę Publiczną i powołano Wojewódzką Bibliotekę Publiczną im. Józefa Szujskiego. Działając z upoważnienia wojewody biblioteka, jako centralna placówka sieci bibliotek publicznych w województwie nowosądeckim, objęła opieką merytoryczną placówki znajdujące się na terenie byłych powiatów: nowosądeckiego, limanowskiego, nowotarskiego, części gorlickiego oraz suskiego.

Do podstawowych jej zadań należało m.in. prowadzenie działalności informacyjnej i bibliograficznej ze szczególnym uwzględnieniem bibliografii regionalnej. Zajmował się tym Dział Informacyjno-Bibliograficzny powstały w 1977 roku. Jego pracownicy służyli pomocą informacyjno-bibliograficzną bibliotekom w województwie. Wspólnie z Działem Instrukcyjno-Metodycznym wydawano „Biuletyn Informatyczno-Metodyczny”, w którym zamieszczano rubryki: *Miasta i gminy województwa nowosądeckiego w oczach prasy* oraz *Nowości w księgozbiornie regionalnym WBP*. Od 1985 roku opracowywano „Prezentacje” – komunikaty kwartalne zawierające wykaz materiałów na temat województwa nowosądeckiego, ukazu-

¹ Józef Szujski (1835–1883) – historyk, publicysta, poeta, prozaik, profesor i rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego, poseł na Sejm Galicyjski 1886–1880 wybrany z okręgu nowosądeckiego.

² Józef Zubrzycki (1863–1898) – kolekcjoner, filantrop, przyrodnik, poeta, fotograf, autor rozprawy naukowej o florze Pienin: *Flora Pienin: rośliny naczyniowe*, Kraków 1893.

jących się w czasopismach. Informacje były oparte na wyborze z 300 tytułów czasopism prenumerowanych przez Bibliotekę. Przesyłano je do 39 odbiorców: władz wojewódzkich, miejskich, partii politycznych, redakcji gazet lokalnych, placówek kulturalnych. Ze szczególną troskliwością gromadzono różnorodne zbiory dokumentujące życie społeczne, gospodarcze i polityczne regionu. Systematycznie tworzone warsztat bibliograficzny, by móc przystąpić do opracowywania bibliografii regionalnej województwa nowosądeckiego. Należy tu zaznaczyć, że bibliografie regionalne w tamtych czasach opracowywały tylko duże biblioteki w Polsce, o statusie ponadregionalnym i z tymi placówkami konkurowała, z dobrym skutkiem, WBP w Nowym Sączu.

Dział Informacyjno-Bibliograficzny w swoich zadaniach miał m.in.: tworzenie i prowadzenie warsztatu informacyjnego (kartotek: bibliograficznych, regionalnej, zagadnieniowych; kartoteki środowiska, osobowej i tekstowej), przygotowywanie wydawnictw Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich oraz opracowywanie materiałów bibliograficznych do druku.

W IV kwartale 1995 roku WBP zakupiła komputery, a z Biblioteki Narodowej otrzymano program MAK 24. Systematycznie szkolono nowych pracowników. Od 1996 roku wszystkie zakupione książki były opracowywane komputerowo. Cztery lata później przystąpiono do opracowania bibliografii w formie elektronicznej. W październiku 2014 roku, po 18 latach użytkowania, wymieniono program biblioteczny MAK na program Sowa.

W grudniu 1998 roku, w związku z nową reformą administracyjną kraju, Nowy Sącz został powiatem grodzkim. Wojewoda nowosądecki przekazał WBP zarządowi miasta wraz z jej składnikami majątkowymi i kadrą. Ministerstwo Kultury i Sztuki przekazało miastu środki finansowe na utrzymanie biblioteki. Uchwałą nr XVII/152/1999 z dn. 27.08.1999 roku Rada Miejska w Nowym Sączu przyjęła statut Sądeckiej Biblioteki im. Józefa Szujskiego w Nowym Sączu.

Do jej podstawowych zadań należy m.in. pełnienie roli ośrodka informacji biblioteczno-bibliograficznej, opracowywanie i publikowanie bibliografii regionalnej, gromadzenie i udostępnianie materiałów informacyjnych dotyczących regionu, dokumentujących jego dorobek kulturalny, naukowy i gospodarczy. Zajmował się tym Dział Informacyjno-Bibliograficzny. W 2016 roku obowiązki bibliograficzne przejął nowo powołany Dział Zbiorów Regionalnych i Zabytkowych. Gromadzi on książki, czasopisma, mapy i wszelkiego rodzaju druki opisujące powiat nowosądecki oraz w mniejszym stopniu powiaty sąsiednie: gorlicki, limanowski, nowotarski i tatrzański. Księgozbiór regionalny obejmuje ponad 10 tys. tomów książek, ok. 200 tytułów bieżącej i archiwalnej prasy lokalnej i regionalnej, bogaty zbiór dokumentów życia społecznego oraz prywatne archiwa znanych Sądeczan.

W 2015 roku sądecka biblioteka przystąpiła do Bibliografii Małopolski, powstałej po połączeniu baz lokalnych bibliotek powiatowych województwa małopolskiego z bazą Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krakowie. Obecnie tworzą ją 22 biblioteki. Zasięg terytorialny bibliografii obejmuje historyczne granice administracyjne Sądeckizny. Zmieniało się to w zależności od uwarunkowań geopolitycznych. W latach 1946–1975 powiat nowosądecki należał do województwa krakowskiego.

W 1975 roku powołano województwo nowosądeckie. W jego skład wchodziły obecne powiaty: gorlicki, limanowski, nowosądecki, nowotarski i tatrzański. Administracyjnie województwo nowosądeckie podzielone było na:

- 4 miasta (Nowy Sącz, Gorlice, Nowy Targ, Szczawnica),
- 10 miast-gmin (Grybów, Jordanów, Krynica, Limanowa, Mszana Dolna, Muszyna, Piwniczna, Rabka, Stary Sącz i gmina Tatrzańska wraz z Zakopanem),
- 33 gminy (Biały Dunajec, Bobowa, Bukowina Tatrzańska, Chełmiec, Czarny Dunajec, Czorsztyn, Dobra, Gorlice, Gródek nad Dunajcem, Jabłonka, Jodłownik, Kamienica, Kamionka Wielka, Korzenna, Krościenko nad Dunajcem, Laskowa, Lubień, Łabowa, Łapsze Niżne, Łącko, Łososina Dolna, Łukowica, Łużna, Moszczenica, Nawojowa, Niedźwiedź, Nowy Targ, Ochotnica Dolna, Podegrodzie, Raba Wyżna, Sękowa, Tymbark, Uście Gorlickie).

Współcześnie powiat nowosądecki obejmuje ziemie zbliżone do historycznych granic Sądecczyzny. Jego siedzibą jest Nowy Sącz, który zarazem ma status powiatu grodzkiego.

W skład powiatu wchodzi 16 gmin:

- gminy miejskie: Grybów,
- gminy miejsko-wiejskie: Krynica-Zdrój, Muszyna, Piwniczna-Zdrój, Stary Sącz,
- gminy wiejskie: Chełmiec, Gródek nad Dunajcem, Grybów, Kamionka Wielka, Korzenna, Łabowa, Łącko, Łososina Dolna, Nawojowa, Podegrodzie, Rytro,
- miasta: Grybów, Krynica-Zdrój, Muszyna, Nowy Sącz, Piwniczna-Zdrój oraz Stary Sącz.

Wszystkie wymienione powyżej ziemie mają swój udział w sądeckiej bibliografii. Obecnie skupiamy się przede wszystkim na najnowszym podziale terytorialnym, uzupełniając jednakże księgozbiór najważniejszymi dziełami dotyczącymi ziem należących do byłego województwa nowosądeckiego.

Sądeckie bibliografie uwzględniają książki, wydawnictwa zwarte, mapy, plany, czasopisma lokalne i regionalne, artykuły z czasopism naukowych i popularnonaukowych, dzienników ogólnopolskich (wraz z dodatkami regionalnymi), odnoszące się do szeroko pojętej Sądecczyzny oraz ważniejsze dokumenty życia społecznego.

Wszystkie wydane drukiem bibliografie są zdigitalizowane i znajdują się w Sądeckiej Bibliotece Cyfrowej.

Pierwsze drukowane zestawienie bibliograficzne dotyczące Sądecczyzny ukazało się w 1957 roku w „Roczniku Sądeckim”. Jego twórca, Kazimierz Golachowski (1886–1975), był nauczycielem języka polskiego i niemieckiego, działaczem społecznym i oświatowym, utalentowanym publicystą, popularyzatorem historii, a także autorem szeregu prac naukowych z historii Sądecczyzny. Z jego inicjatywy w latach pięćdziesiątych reaktywowano „Rocznik Sądecki”. Współtworzył nowosądeckie Archiwum i oddział Polskiego Towarzystwa Historycznego. W 1950 roku już jako emeryt mianowany został kierownikiem nowo utworzonego Powiatowego Archiwum Państwowego w Nowym Sączu, obejmującego swoim zasięgiem powia-

ty: nowosądecki, limanowski i nowotarski. Golachowski w niedługim czasie zebrał i opracował spory zasób archiwalny ocalały z wojennej zawieruchy oraz nowy – pozyskiwany na bieżąco z ościennych miast czy instytucji. Ciekawe sądeckie materiały umieścił w specjalnej kolekcji: „Zbiorze Sandecjan”. Zgromadził też spory zbiór prasy regionalnej. Najprawdopodobniej wykonywana praca była impulsem do stworzenia spisu dzieł dotyczących szeroko pojętej Sądecki. Dzięki niemu zasób archiwalny mógł być udostępniony czytelnikom „Rocznika Sądeckiego”. Retrospektywna bibliografia zestawiona przez K. Golachowskiego obejmowała pozycje wydane w latach 1802–1957, z przewagą opisów z lat 1918–1939. Najstarszym dziełem opisanym w bibliografii jest *Supplementum analectorum terrae Scepusiensis, notationibus, ex veteri ac recentiore hungarorum historia depromtis* Janosa Bárdossy wydane w 1802 roku w Lewoczy.

Wykaz zawiera 519 opisów książek, artykułów z czasopism regionalnych i ogólnopolskich oraz rękopisów. Znajdują się w nim przede wszystkim pozycje autorskie. Nieliczne są prace sygnowane inicjałami czy kryptonimami piszącego bądź same tytuły. W przypadku kilku tytułów tego samego autora, Golachowski zastosował układ chronologiczny ukazania się tekstu. Przy opisach, których tytuł jest zbyt ogólny, dołączone są krótkie adnotacje odnoszące się do treści. Przy rękopisach, materiałach z sądeckiego muzeum i 4 książkach znajdujących się poza Nowym Sączem (w Bibliotece Jagiellońskiej i Bibliotece Uniwersytetu Warszawskiego) podawana jest sygnatura miejsca. Większość materiałów wydana jest w języku polskim, kilka w niemieckim, dwa – po łacinie.

Najwięcej tekstów opisujących Sądecki znalazł Golachowski w czasopismach z lat międzywojennych ukazujących się w Nowym Sączu: „Kurierze Podhalańskim”, „Głosie Podhala”, „Kalendarzu Głosu Podhala”, „Gońcu Podhalańskim”, „Ziemi Sądeckiej”, „Prawdzie Podhalańskiej”. Czasopisma ogólnopolskie reprezentują m.in.: „Ziemia”, „Turysta w Polsce”, „Pamiętnik Towarzystwa Tatrzańskiego”, „Kwartalnik Historyczny”, „Pamiętnik Literacki”, „Ilustrowany Kurier Codzienny” czy „Silva Rerum”. Sporą grupę stanowią też artykuły z czasopism wydawanych w XIX wieku: „Czas”, „Gazeta Lwowska”, „Dziennik Literacki”. Zasięg terytorialny to przede wszystkim Nowy Sącz i powiat sądecki, ale również sąsiednia Łemkowszczyzna, Orawa, Spisz i Podhale, czyli Sądecki funkcjonująca pod tym pojęciem w okresie międzywojennym.

To pionierskie zestawienie uzupełnione jest uwagą, że w sądeckim archiwum znajdują się jeszcze: spis 34 artykułów z sądeckich tygodników wychodzących przed pierwszą wojną i w międzywojniu, odnoszących się treścią do Sądecki, które nie są sygnowane nazwiskiem autora; spis 85 broszur wydanych w Nowym Sączu i mówiących o Sądecki; 70 maszynopisów i rękopisów prac historycznych o tym regionie. Wynika z tego, że bibliografia Sądecki nie odzwierciedlała pełnego stanu badań autora i jej tworzenie mogło być procesem ciągłym. Bibliografia powyższa powstała na podstawie zbiorów archiwum, ale wiele z pozycji w niej wykazanych wciąż znajduje się w naszych kolekcjach, w zasobach bibliotek cyfrowych oraz sądeckim archiwum i w dalszym ciągu stanowi cenne uzupełnienie wiedzy o regionie.

Od lat 60. XX wieku bibliografia regionalna była tworzona przez bibliotekarzy pracujących w sądeckiej bibliotece. W 1966 roku wydano *Bibliografię ziemi sądeckiej 1945–1965*. Opracowała ją Władysława Lubasiowa (1919–2010), autorka ośmiu tomów poezji i jednej powieści, pochodząca z Nowego Sącza. Zajmowała się działalnością kulturalną, odnową zabytków, kulturą ludową, świetlicami, pracowała w lokalnym radiowęźle. Była członkiem Stowarzyszenia Pisarzy Polskich, później również klubu literackiego „Sądecczyzna”. W latach 1961–1975 była dyrektorką Powiatowej Biblioteki Publicznej.

Bibliografia Ziemi Sądeckiej 1945–1965 została opracowana jako czyn społeczny zainicjowany przez Powiatowy Komitet Frontu Jedności Narodu dla uczczenia Tysiąclecia Państwa Polskiego. Wydanie jej w formie powielenia na prawach rękopisu pozwoliło na dotarcie do bibliotek wojewódzkich i naukowych, bibliotek szkolnych na Sądecczyźnie i kręgu osób zainteresowanych taką tematyką. Była to bibliografia przedmiotowa, w której uwzględniono prace traktujące o ziemi sądeckiej w granicach ówczesnego powiatu. Zasięgiem terytorialnym obejmowała obszar całej Polski i zawierała wszystkie druki o Sądecczyźnie drukowane w Polsce w ciągu pierwszych dwudziestu lat PRL – ogółem 786 pozycji. Zasięg chronologiczny to lata 1945–1965, ale także kilka ważniejszych prac z 1966 roku, podejmujących problemy kluczowe dla minionego dwudziestolecia. Uwzględniono dokumenty drukowane lub powielane inną techniką: wydawnictwa samoistne, artykuły prasowe z czasopism ogólnopolskich i lokalnych oraz fragmenty tekstów. Z dzienników przejęto materiały najbardziej charakterystyczne. Sporo miejsca poświęcono ważnemu projektowi społeczno-gospodarczemu, jakim był „eksperyment sądecki”.

Materiały w większości opracowano z autopsji. Skorzystano też ze stu kilkunastu opisów z Bibliografii Zawartości Czasopism oraz 24 pozycji z pracy Józefa Dużyka *Sądecczyzna*³ w *świecie prasy dwudziestolecia* zawartej w 7 numerze „Rocznika Sądeckiego”. Bibliografia powstała dzięki pomocy Wojewódzkiej Biblioteki oraz Miejskiej Biblioteki w Krakowie, Muzeum Okręgowego w Nowym Sączu i sądeckich historyków: Franciszka Czuchry, Kazimierza Golachowskiego, Henryka Stamińskiego oraz Stanisława Chrzastowskiego. W zamierzeniach bibliografia miała być uzupełniana na bieżąco, by za 5 lub 10 lat można było ją wydać poszerzoną i lepiej opracowaną.

Twórca kolejnej bibliografii to postać nietuzinkowa. Stanisław Chrzastowski (1911–1997) był agronomek, społecznikiem, etnografem amatorem, miłośnikiem i znawcą kultury lachowskiej, inicjatorem powstania muzeum etnograficznego Lachów Sądeckich w Podegrodziu, laureatem Nagrody im. Oskara Kolberga w 1976 roku za działalność naukową, dokumentacyjną, animację i upowszechnianie kultury ludowej. Wraz z żoną Zofią przed długie lata tworzył własną bibliotekę regionalną, kompletował wycinki prasowe i prowadził kronikę ważniejszych wydarzeń w Podegrodziu.

---

³ Pisownia oryginalna.

Osobny rozdział w życiu Stanisława Chrzęstowskiego to praca na niwie bibliotekarskiej. Fakt, że jego małżonka od 1949 roku prowadziła wzorcową Gminną Bibliotekę Publiczną w Podegrodziu, zainspirował go do zainteresowania się tym zawodem i uzupełnienia wykształcenia. Ukończył dwuletni kurs bibliotekarski prowadzony przez ośrodek kształcenia korespondencyjnego bibliotekarzy w Warszawie. W 1958 roku podjął pracę w Bibliotece Publicznej w Podegrodziu. W latach 1967–1978 pracował w sądeckiej bibliotece najpierw jako instruktor, obejmując opieką metodyczną 3 gromady: Gródek nad Dunajcem, Korzenna i Łącko, a potem na stanowisku bibliotekarza.

Bibliografia Chrzęstowskiego ma formę kartoteki i znajduje się w dwóch zamkniętych szufladach katalogowych. Karty pisane są maszynowo lub ręcznie. W większości były one opracowywane z autopsji (te karty sygnowane są czerwoną pieczętką z imieniem i nazwiskiem: Stanisław Chrzęstowski), a na niektórych kartach znajduje się adnotacja: BZC lub Bibliogr. Zaw. Czas. Bibliografia zawiera przede wszystkim artykuły z prasy regionalnej i ogólnopolskiej oraz książki. Obejmuje lata 1965–1976 i stanowi kontynuację spisu utworzonego przez Władysławę Lubasiową. Podzielona jest na 27 działów nawiązujących do schematu zalecanego dla bibliografii regionalnych. Niektóre utworzone są dla zagadnień typowo sądeckich, ważnych z lokalnej perspektywy: Dni Kwitnącej Jabłoni, Malarstwo Nikifora czy Eksperyment sądecki. Spośród wielu tytułów czasopism, jakie przewijają się w bibliografii, kilkanaście jest jeszcze dostępnych w naszych zbiorach, m.in.: „Dziennik Polski”, „Gazeta Krakowska”, „Gazeta Południowa”, „Życie Literackie”, „Sylwan”, „Aura”, „Światowid”, „Odra”, „Wierchy” czy „Ochrona Przyrody”. Kartoteka bibliografii Chrzęstowskiego może być traktowana jako relikw i zabytek sztuki bibliotekarskiej i bibliograficznej. Niestety, nie została ona nigdy wydana w formie powielonej bądź drukowanej.

Kolejne bibliografie układają się w 3 grupy: pierwsza z nich to katalogi zbiorów naszej biblioteki, druga – bibliografia województwa nowosądeckiego, a trzecia – powiatu nowosądeckiego. Prawie wszystkie zostały wydane w formie drukowanej w latach 1991–2016.

Chronologicznie obejmują prawie 400 lat, gdyż najstarsza opisana w nich pozycja pochodzi z 1718 roku, a najnowsza z 2015.

Sandecjana, jak wskazuje podtytuł, są drukowanym katalogiem zbiorów regionalnych i obejmują literaturę dotyczącą ziemi sądeckiej, w granicach powiatu sprzed czerwca 1975 roku. Zawierają opisy książek, map i wybór istotnych artykułów z wybranych czasopism wydanych do 1992 roku (roku jubileuszowego 700-lecia Nowego Sącza). Najstarsza opisana książka pochodzi z 1718 roku. W praktyce bibliotecznej pełnią funkcję materiałów do bibliografii, czyli wybranych najważniejszych dokumentów i najbardziej dla nas dostępnych, bo stojących na półce. Katalog zawiera 2601 pozycji numerowanych. Rzeczywista liczba opracowanych dokumentów jest wyższa, gdyż niektóre z nich zostały opisane łącznie.

Część drugą wydano w 2006 roku w 115-lecie powstania biblioteki. Zawiera 1873 opisy druków regionalnych wprowadzonych do zbiorów w latach 1993–2006 – zarówno materiałów bieżących, jak również archiwalnych pozyskanych z zakupów i darów.

Trzecia część *Sandecjan* z 2016 roku jest kontynuacją katalogów wydanych w 1996 i 2006 roku. Opracowano ją w roku jubileuszowym 125-lecia biblioteki. Zawiera opisy 4754 druków regionalnych zgromadzonych w bibliotece w latach 2006–2015. Uwzględnia książki, mapy, druki okolicznościowe oraz artykuły z wybranych czasopism, ze szczególnym uwzględnieniem czasopism regionalnych, które znajdują się w zbiorach regionalnych. Katalog ten nie został wydany drukiem. W formie pdf zamieszczony został w Sąddeckiej Bibliotece Cyfrowej.

Fakt, że nasza biblioteka przez 24 lata pełniła rolę biblioteki wojewódzkiej, zaowocował dwoma tomami bibliografii obejmującej teren administracyjny byłego województwa nowosąddeckiego. Była ona pierwszym rocznikiem bibliografii województwa nowosąddeckiego, który ukazał się drukiem. Bibliografia zawiera 3105 pozycji numerowanych, w tym także nieliczne pozycje zbiorowe, które ukazały się w 1982 roku. Uwzględniono w niej artykuły z 219 gazet i czasopism. W bibliografii znalazły się też opisy sporządzone na podstawie wycinków prasowych z Biura Wycinków Prasowych „GLOB”.

Drugi tom ukazał się w 2001 roku i obejmuje 5 lat: od 1990 do 1994. Liczy 6156 pozycji zbiorczych, które ułożono alfabetycznie, a w obrębie poszczególnych tematów chronologicznie. W rzeczywistości liczba opisanych pozycji jest niepoliczalna, gdyż nierzadko w obrębie jednego hasła uwzględniono kilkadziesiąt rekordów. Niestety, lata 1977–1981 oraz 1983–1989 pozostają nieopracowane w karciecie i raczej mało prawdopodobne jest, by ta część bibliografii kiedykolwiek została wydana.

Od 1999 roku zaczęto wydawać bibliografię powiatu nowosąddeckiego. Obejmowała ona piśmiennictwo dotyczące Sądecczyzny w ramach granic powiatu powstałego w 1999 roku. Były to: książki, czasopisma, artykuły, mapy i plany oraz informatory, katalogi, programy imprez wybrane z dokumentów życia społecznego zgromadzonych w Sąddeckiej Bibliotece Publicznej. Do pracy wykorzystano kartotekę bibliograficzną powiatu prowadzoną na bieżąco w wersji elektronicznej, książki oraz czasopisma regionalne i ogólnopolskie. Większość opisów sporządzona została z autopsji, wykorzystywane są też materiały z *Przewodnika Bibliograficznego*, *Bibliografii Zawartości Czasopism* oraz bibliografii specjalnych. Niejasne opisy uzupełniono adnotacjami wyjaśniającymi. Ukazały się 4 roczniki: 1999, 2000, 2001, 2002. Obejmowały rok bieżący oraz uzupełnienia z lat poprzednich i łącznie zawierały 8297 jednostkowych i zbiorczych pozycji bibliograficznych. Czwarta i ostatnia wydana w formie drukowanej bibliografia za rok 2002 była pierwszą wydrukowaną z bibliograficznej bazy danych prowadzonej w programie MAK.

Następną grupą są materiały do bibliografii opracowywane do czasopism wydawanych w Nowym Sączu przez Urząd Miasta, Polskie Towarzystwo Historyczne oraz Muzeum Okręgowe. Ta współpraca trwa od 1999 roku. Od wydanego w 2000 roku 28 tomu „Rocznika Sąddeckiego” w każdym numerze ukazują się *Materiały do bibliografii Sądecczyzny za rok...* Są próbą szybszej prezentacji zgromadzonych informacji. Zawierają wybrane materiały (książki, prasę ogólnopolską oraz kwartalniki, półroczniki i roczniki regionalne) z poszczególnych lat oraz ich uzupełnienia. Obejmują literaturę opisującą Sądecczyznę w granicach obecnego powiatu. W 2020 roku Muzeum Okręgowe w Nowym Sączu rozpoczęło wydawanie nowego

periodydu o charakterze regionalnym pod nazwą „Studia Sandecjana”. Wewnątrz można znaleźć adnotowany przegląd wybranych nowości książkowych z roku poprzedniego. Zazwyczaj jest to kilkanaście tytułów, wzbogaconych o skan okładki.

Historia bibliografii związanej z ziemią sądecką ma prawie 70 lat. Rozpoczęta została przez człowieka nie związanego z biblioteką, ale przez regionalistę czującego potrzebę stworzenia spisu najważniejszych dzieł dotyczących Sądecki. Jego praca jest o tyle znacząca, że zawiera cenne i niepowtarzalne materiały dostępne w Archiwum Państwowym.

Kolejne bibliografie powstawały w sądeckiej bibliotece, która była i jest centralną placówką dla miasta, powiatu, a potem województwa. Za jedno z podstawowych zadań wyznaczyła sobie opracowanie księgozbioru regionalnego. Kolejnym naturalnym etapem były spisy i bibliografie tworzone dla potrzeb sądeckich bibliotekarzy jako pomoc w codziennej pracy z czytelnikiem. Przekazywane były także do podległych bibliotek gminnych oraz powiatowych, aby potem dotrzeć do jak najszerszej grupy odbiorców w wydaniach książkowych.

Przejsie na komputerowe opracowywanie bibliografii i jej powszechna dostępność w katalogach sprawiła, że zaprzestano wydawać bibliografię w formie drukowanej. Jednak są one cały czas wykorzystywane w naszej codziennej pracy ze względu na jej retrospektywność. Nowoczesne bazy danych notują materiały zazwyczaj od końca XX wieku i rzadko sięgają wstecz. Dlatego ważną dla nas była zgoda na wprowadzenie do Bibliografii Małopolski sztandarowego czasopisma dla Sądecki – „Rocznika Sądeckiego”, który zaczął ukazywać się w 1939 roku i stanowi nieocenione źródło informacji.

Obecnie bibliografia regionalna jest dostępna w formie elektronicznej⁴. Wspólna baza materiałów dotycząca Sądecki liczy ponad 55 000 opisów. Nie są to tylko nasze opisy, ponieważ historia nie ogranicza się do jednego regionu. Dzięki temu sądeckie tematy znaleźć można np. w Bochni czy Olkuszu. Stanowi to ogromną bazę wyszukiwawczą i fantastyczne źródło informacji zarówno dla bibliotekarzy, jak i użytkowników. Dzięki możliwości wyszukiwania według słów kluczowych zwiększa się spektrum znalezienia najpełniejszej informacji. Tworzenie zestawień bibliograficznych bezpośrednio z katalogu bardzo ułatwia pracę.

Największym plusem takiego systemu jest niemal natychmiastowe pojawienie się opisu w katalogu OPAC i możliwość jego wyszukania już praktycznie po wprowadzeniu. Wydawanie bibliografii w formie książkowej wiązało się nawet z kilkuletnim opóźnieniem w udostępnieniu czytelnikom opracowanych materiałów. Dodatkową zaletą jest możliwość stałego uzupełniania bazy o opisy druków wcześniej nieznanych lub opuszczonych, które trafiają do biblioteki w formie darów.

Dołączenie do Bibliografii Regionalnej Małopolski i udostępnienie bazy w formie katalogu OPAC teoretycznie rozszerzyło dostęp do informacji na cały świat. Jednak nasze obserwacje są smutne. W czasach, gdy ten dostęp jest w zasięgu ręki, bo niemal każdy ma dostęp do Internetu, umiejętność wyszukiwania treści jest znikoma. Już niewiele osób przychodzi ze spisem potrzebnych materiałów. Z reguły nad poszukiwanymi tematami pochylają się sami bibliotekarze.

⁴ <https://bibliografia.malopolska.pl/> [dostęp: 3.07.2024].

Bardzo dużym plusem jest samodzielne tworzenie i modyfikowanie haseł według własnych potrzeb (oczywiście zgodnie z wytycznymi), co pozwala nieustannie rozwijać zasób regionalny. Ale z drugiej strony największym minusem jest powtarzalność opisów przy scaleniu bazy. Zdublowane opisy pojawiają się w kilku bibliotekach, więc docelowo powinno się je uzupełnić o wszystkie hasła i zostawić jeden opis. Nie mamy też możliwości modyfikacji starszych opisów, które dzięki dostępności nowych haseł można by uzupełnić. Ale pomoc bibliografów z Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krakowie pozwala na rozwiązywanie na bieżąco niektórych najbardziej palących problemów.

Kilkadziesiąt lat historii sądeckiej bibliografii pokazuje, że i bibliografia idzie z duchem czasu i postępu: od zestawień bibliograficznych tworzonych dla potrzeb własnych bibliotekarza i wydania książkowe przeznaczone dla szerokiego kręgu osób zainteresowanych po elektroniczne katalogi dostępne na całym świecie.

Na koniec dodać należy, że po kilkudziesięciu latach historia z początków sądeckiej bibliografii zatoczyła koło. Z inicjatywy prof. Juliana Dybca z Uniwersytetu Jagiellońskiego powstaje wzorcowy katalog wydawnictw, które wyszły z sądeckich pras drukarskich. W periodyku „*Studia Sandecjana*” dotychczas ukazały się 2 części *Drukarstwa i księgarstwa sądeckiego* obejmujące lata 1900–1946.

Bibliografia

- Bibliografia powiatu sądeckiego za 1999 r.* (2001), oprac. Marta Treit, Nowy Sącz: Sądecka Biblioteka Publiczna im. Józefa Szujskiego.
- Bibliografia powiatu sądeckiego za 2000 r.* (2002), oprac. Marta Treit, Nowy Sącz: Sądecka Biblioteka Publiczna im. Józefa Szujskiego.
- Bibliografia powiatu sądeckiego za 2001 r.* (2003), oprac. Marta Treit, Nowy Sącz: Sądecka Biblioteka Publiczna im. Józefa Szujskiego.
- Bibliografia powiatu sądeckiego za 2002 r.* (2004), oprac. Marta Treit, Nowy Sącz: Sądecka Biblioteka Publiczna im. Józefa Szujskiego.
- Bibliografia województwa nowosądeckiego 1982* (1991), Nowy Sącz: Agencja Wydawniczo-Reklamowa DELTA na zlec. Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Józefa Szujskiego.
- Bibliografia województwa nowosądeckiego za lata 1990–1994* (2001), Nowy Sącz: Sądecka Biblioteka Publiczna im. Józefa Szujskiego.
- Duda Tadeusz (1994), *Kazimierz Golachowski (1886–1975)*, „Rocznik Sądecki”, nr 22, s. 429–431.
- Dużyk Józef (1966), *Sądeczyzna w świetle prasy dwudziestolecia*, „Rocznik Sądecki”, t. 7, s. 307–353.
- Dybiec Julian (1973), *Drukarstwo i księgarstwo sądeckie w XIX wieku*, „Rocznik Sądecki”, t. 14, s. 67–113.
- Dybiec Julian (2020), *Drukarstwo i księgarstwo sądeckie pierwszej połowy XX wieku. Cz. 1, Lata 1900–1918*, „*Studia Sandecjana*”, t.1, s. 271–305.
- Dybiec Julian (2021), *Drukarstwo i księgarstwo sądeckie. Cz. 2, Lata 1919–1949*, „*Studia Sandecjana*”, t. 2, s. 325–338.

- Golachowski Kazimierz (1957), *Bibliografia Sądeczynny*, „Rocznik Sądecki”, t. 3, s. 393–418.
- Jankowska-Marzec Agnieszka (2007), *Stanisław Chrzęstowski (1911–1997)*, [w:] *Etnografowie i ludoznawcy polscy: sylwetki, szkice biograficzne*, t. 2, pod red. Ewy Fryś-Pietraszkowej, Anny Spiss, Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
- Król Katarzyna (1998), *Stanisław Chrzęstowski (1911–1997)*, „Rocznik Sądecki”, nr 26, s. 289–291.
- Lubasiowa Władysława (1966), *Bibliografia Ziemi Sądeckiej 1945–1965*, Nowy Sącz: Powiatowy Komitet Frontu Jedności Narodu.
- Rękas Sylwester (2021), *Kazimierz Golachowski (1886–1975)*, „Sądeczanin. Historia”, nr 2, s. 49–55.
- Sandecjana. Katalog zbiorów regionalnych Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Józefa Szujskiego w Nowym Sączu* (1996), Nowy Sącz: Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Józefa Szujskiego.
- Sandecjana. Katalog zbiorów regionalnych Sądeckiej Biblioteki Publicznej im. Józefa Szujskiego w Nowym Sączu* (2006), cz. 2, oprac. Jolanta Kosecka, Marta Treit, Nowy Sącz: Sądecka Biblioteka Publiczna im. Józefa Szujskiego.
- Sandecjana. Katalog zbiorów regionalnych Sądeckiej Biblioteki Publicznej im. Józefa Szujskiego w Nowym Sączu* (2016), cz. 3, Nowy Sącz: Sądecka Biblioteka Publiczna im. Józefa Szujskiego.
- Treit Marta (2000), *Materiały do bibliografii Sądeczynny za 1999 rok*, „Rocznik Sądecki”, t. 28, s. 426–433 oraz lata następne 2001 do 2020.
- Treit Marta (2021), *Materiały do bibliografii Sądeczynny za 2020 rok*, „Rocznik Sądecki”, t. 50, s. 385–417.
- Treit Marta (2020), *Wybrane sandecjana z 2019 roku*, „Studia Sandecjana”, t. 1, s. 443–462.
- Treit Marta (2021), *Wybrane sandecjana z 2020 roku*, „Studia Sandecjana”, t. 2, s. 443–462.
- Treit Marta (2022), *Wybrane sandecjana z 2021 roku*, „Studia Sandecjana”, t. 3, s. 451–464.
- Treit Marta (2023), *Wybrane sandecjana z 2023 roku*, „Studia Sandecjana”, t. 4, s. 451–464.

Bibliographies of the Nowy Sącz County (Sądecczyzna)

Summary

The author presents the history of the Sądecka Public Library related to administrative changes. Against this background, she discusses regional bibliographic activity covering various territorial areas of the Sądecczyzna region. She recalls the first retrospective bibliography of Kazimierz Golachowski, further the bibliography of Władysława Lubasiowa, the bibliographic file of Stanisław Chrzastowski and materials published in regional magazines. The text describes the current bibliographic activities carried out within the Regional Bibliography of Małopolska.

Keywords

Sądecka Public Library, Nowy Sącz County (Sądecczyzna), regional bibliography, Kazimierz Golachowski, Władysława Lubasiowa, Stanisław Chrzastowski

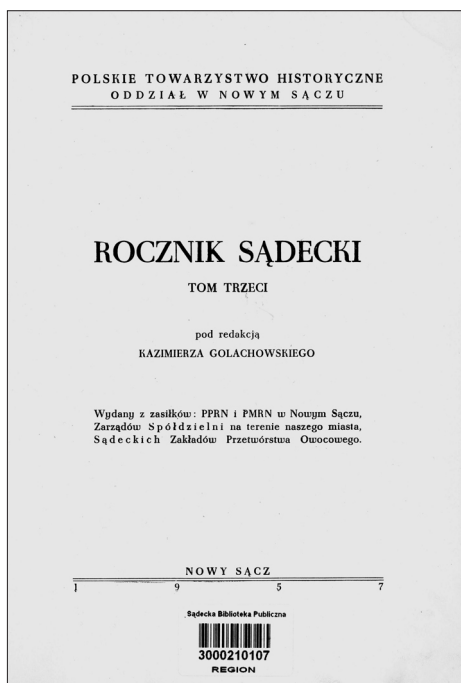
Bibliographien der Sandezer Region

Zusammenfassung

Die Autorin präsentiert die Geschichte der Öffentlichen Sandezer Bibliothek im Zusammenhang mit administrativen Veränderungen. Vor diesem Hintergrund wird die regionale bibliografische Tätigkeit erörtert, die verschiedene Gebiete der Sandezer Region abdeckt. Es bezieht sich auf die erste retrospektive Bibliographie von Kazimierz Golachowski, dann auf die Bibliographie von Władysława Lubasiowa, die bibliographische Datei von Stanisław Chrzastowski und in regionalen Zeitschriften veröffentlichte Listen. Es beschreibt die aktuellen bibliografischen Aktivitäten, die im Rahmen der Regionalbibliografie von Małopolska durchgeführt werden.

Schlüsselwörter

Öffentliche Sandezer Bibliothek, Sandezer Region, Regionalbibliographie, Kazimierz Golachowski, Władysława Lubasiowa, Stanisław Chrzastowski

BIBLIOGRAFIA SADECKIZNY
zestawił
Kazimierz Golachowski

Alp. Badania Dra Zuberera w Krynicy. Ziemia 1913
— — Wierzenia w Krynicy. Ziemia 1912
— — Regionalizm w Sądeckizynie. Ziemia 1926
Arnold Stanisław Terytoria plemienne w ustroju administracyjnym Polski Piastowskiej (w. XII i XIII). Atlas Histor. Polski, zeszyt II. Kraków 1927
Artymiak Antoni Handel Nowego Sącza w XVI wieku Kurier Podh. Nr 52 r. 1928
— — Z dziejów osadnictwa niemieckiego w Sądeckizynie Nowy Sącz 1928
— — Sądeckizyna za Jana Kazimierza. Głos Podh. 1929 Nr 10 i n.
— — Nowy Sącz zawsze wierny Rzplitej Głos Podh. 1929 Nr 27
— — Materiały do dziejów Sądeckizyny Głos Podh. 1929 Nr 30 i n.
— — Akta sądowe magistrackie. Bibl. Szujskiego. Głos Podh. 1929 Nr 35
— — Z przeszłości Nowego Sącza (1772—1822). Nowy Sącz 1930
— — Niektóre rękopisy z XVII w. Biblioteki Miejskiej w Nowym Sączu. Nakładem Autora. Nowy Sącz 1930
— — Ziemia Sądecka (jej uzdrowiska, letniska i tereny turystyczne). Nowy Sącz 1930 Wierchy 1931/IX
— — Grybów, Krościenko, Marcinkowice. Ziemia Sądecka z r. 1930
Asanka-Japołł Michał Polihistor Podhala Szczęsyn Morauski Głos Podh. 1933 Nr 38
— — Wielkanoc na Podhalu i w St. Sączu. Głos Podh. 1936 Nr 16
— — Rewolucyjne hasła i czyny młodzieży gimn. nowosąd. 1900—1905 Głos Podh. 1936 Nr 26
— — Moi społecznicy Podhala. Głos Podh. 1936 Nr 32

Bibliografia Ziemi Sąddeckiej 1945–1965 Władysława Lubasiowej

Koszkul Jan : Jubileusz zasłużonej szkoły.
/Liceum Ogólnokształcące im.J.Długosza w Nowym
Sączu/. Gaz.krak. 1969 nr 104 s.7.

Stanisław Chrzastowski

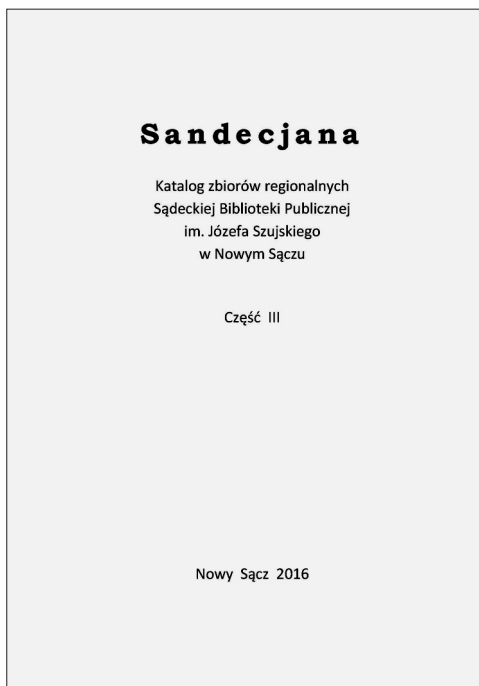
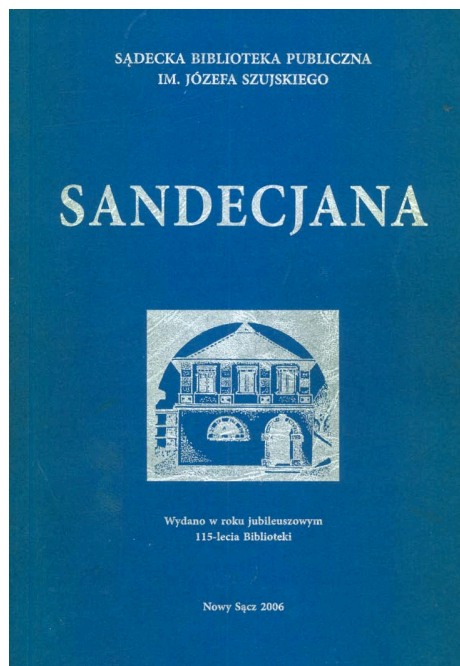
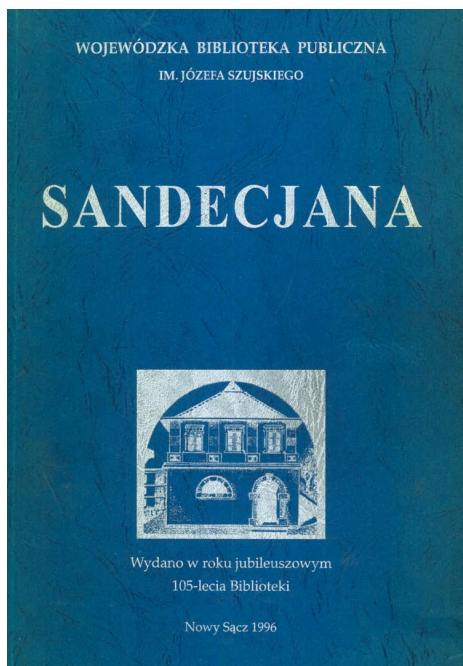
Ziemia sądecka w latach 1945-1959.
Jednoodnówka. (Oprac. D. Kozubowicz,
J. Michałowicz). - Nowy Sącz (1959)
Powiat. Kom. Frontu Jedn. Narodu
(Druk. Nowospol. Zakt. Przem. Teren.) 80
s. 4 mlb., 47, tabel. 5, mapy 4, nuty
245

Pnew. Bibl. 1966 7120/66

Pawłowski Eugeniusz. Nazwy miejscowości
Sądeckizny T.l.Cz.l. Nazwy miast, wsi, przysiół
ków oraz dzielnic miejskich i wiejskich. Wrocław.
1971. Rec. Mońko Jadwiga. Roc. sądec. t. 13. 1972
s. 373=376.

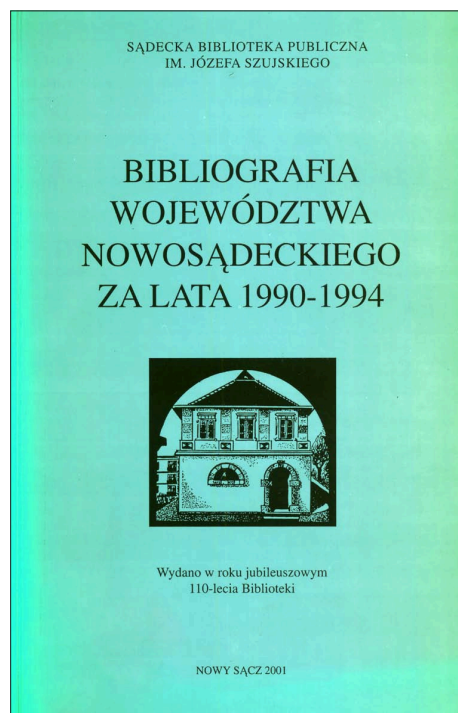
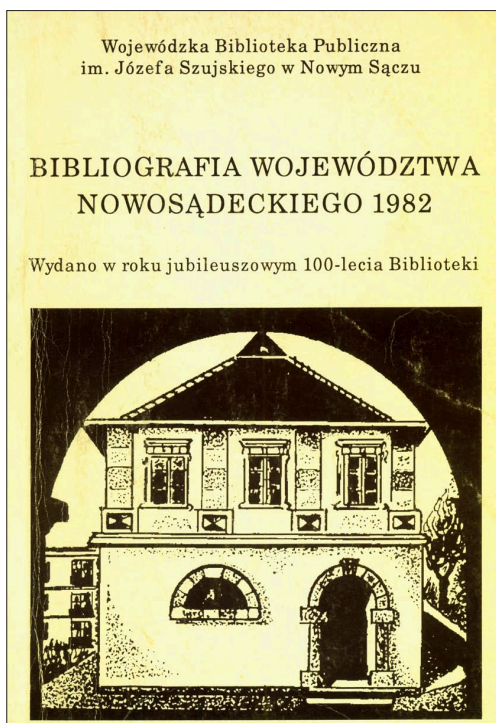
BZC. Językoznastwo

89825

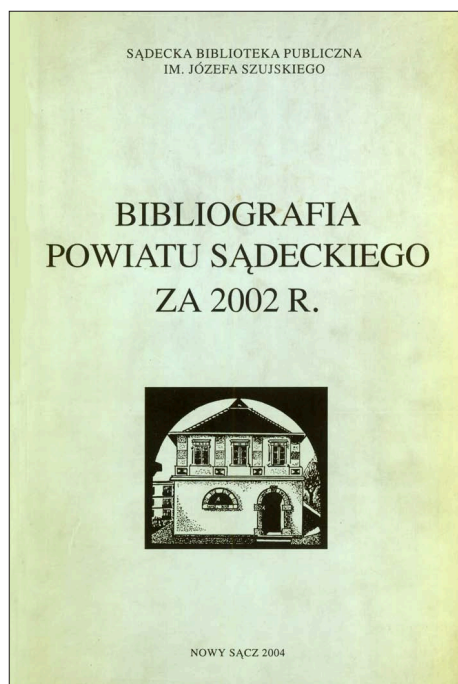
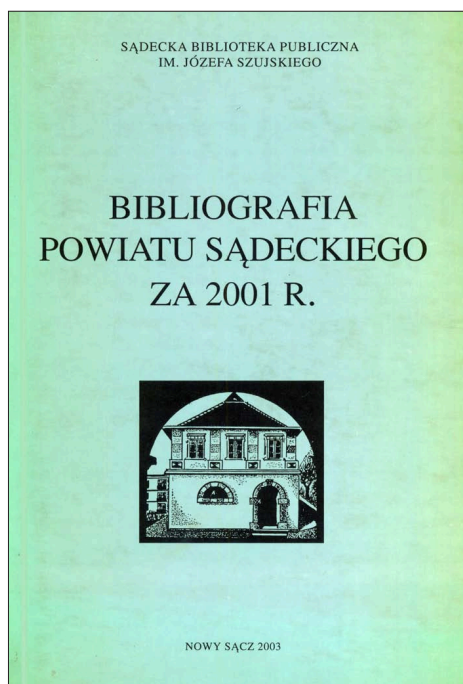
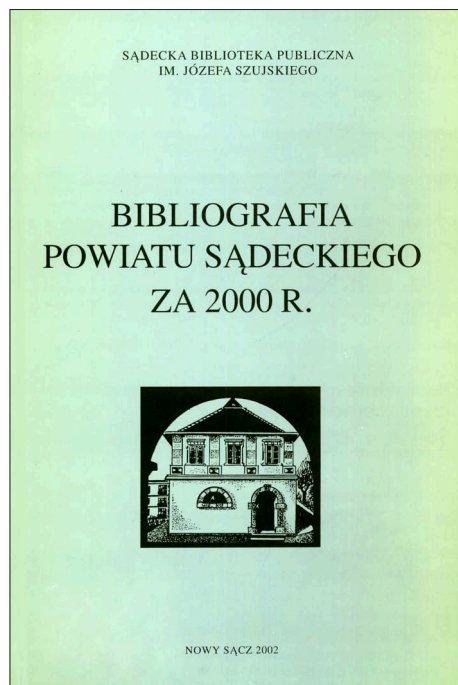

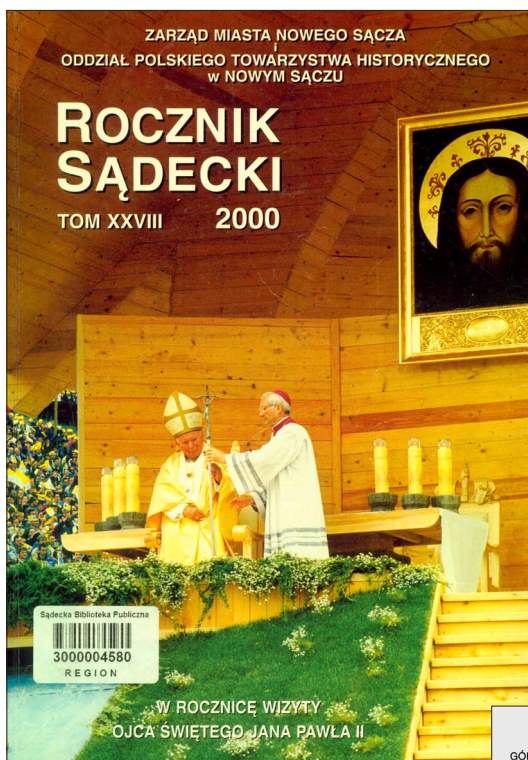
*Sandecjana. Katalog zbiorów regionalnych Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej
im. Józefa Szujskiego w Nowym Sączu*

*Bibliografia województwa nowosądeckiego 1982
oraz Bibliografia województwa nowosądeckiego za lata 1990–1994*

Materiały do bibliografii Sądeckizny

- GÓRSKI Piotr. Dolinę Popradu: spacer piastowskim szlakiem / Piotr Górski // *Wieści*. – 1999, nr 35, s.9
- MATUSZCZYK Andrzej. Pasma Radziejowej: przewodnik / Andrzej Matuszczyk. – Wyd. 2 uaktualnione. – Kraków: Pro Scientia, 1999. – 231 s., 1 k. złoż.; 17 cm. – Zawiera Turystyczny Szlak Papieski w Beskidzie Sądeckim
- NOWY SĄCZ: Stary Sącz: plany miast / zespół redakcyjny Bartosz Głowacki i in.; teksty Dorota Stadnik, Mariusz Bobela. – [Nowy Sącz: b.w., 1999]. – 1 k. złoż.; 76 x 45 cm, złoż. 23 x 13 cm. – Na okładce: Wydanie okazjonalne [z okazji wizyty Jana Pawła II w Starym Sączu] 1999 rok

Krynica

- DOROCKI Sławomir. Monografia społeczno-gospodarcza gminy Krynica / Sławomir Dorocki. – [Krynica: nakł. Autora, 1999]. – 96 s.; 23 cm
- GOLBA Jan. Szlifowanie perły / Jan Golba; rozm. Henryk Wiśniewski // *Wieści*. – 1999 nr 29/30 s. 3
- KRYNICA: z Janem Kiepurą w herbie / red. i oprac. Danuta Chrostowska [i in.]; fot. Andrzej Klimkowski [i in.]. – Krynica: Krynickie Towarzystwo Fotograficzne, 1999. – 64 s.; fot. kolor.; 25 cm
- KRYNICA 1999: informator turystyczny / zbieranie i opracowanie informacji Piotr Antoniak [i in.]; autorzy artykułów Jan Golba, Stanisław Winter; oprac. Materiałów krajoznawczych Adam Kulewski. – Pruszków: „Rewasz”, 1999. – 128 s., [4] s. tabl.; fot., plany; 17 cm + Krynica [plan miasta] / oprac. Jeremi Melnik
- MOSCIŃSKI Bogdan. Okolice Krynicy / Bogdan Mościcki. – Pruszków: „Rewasz”, 1999. – 165, [2] s.; fot. kolor.; mapy; 17 cm
- SADECKI Jerzy. Perła powraca do świetności: Krynica: wzbogacona o lodowisko i kolejną gondolową / Jerzy Sadecki // *Rzeczpospolita*. – 1999, nr 199, s.14

Muszyna

- MUSZYNA: informator / red. Elżbieta Ranuszkiewicz; fot. Stanisław Murzyn. – Bydgoszcz: Agencja Reklamowo-Fotograficzno-Wydawnicza „Camvid”, 1999. – 10, [6] s.; fot. kolor.; 17 x 24 cm

Nawojowa

- WOJNAR Izabela. W gminie Nawojowa / Izabela Wojnar. – Krosno: „Roksana”, 1999. – 87 s.; fot., mapy; 21 cm

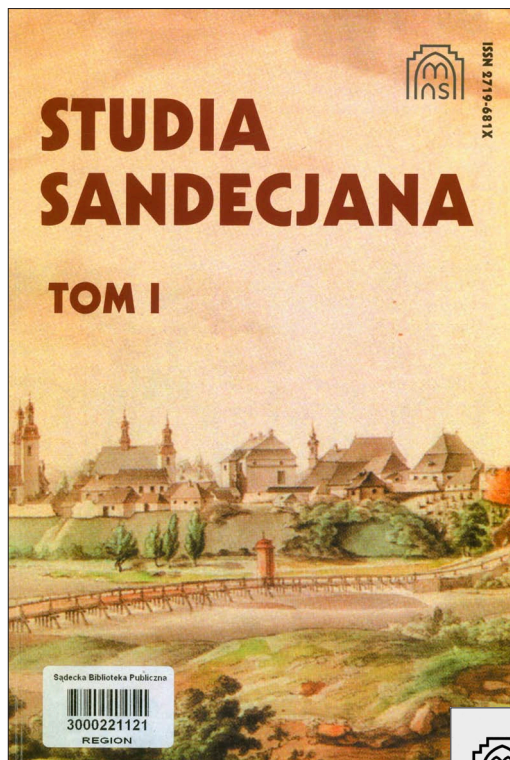
Nowy Sącz

- KNAP Jarosław. Sącza blask: przewodnik „Wprost” / Jarosław Knap // *Wprost*. – 1999, nr 15, s. 70-72
- KUBAL Grzegorz. Nowy Sącz i ziemia sądecka / Grzegorz Kubal. – Krosno: „Roksana”, 1999. – 188 s.; fot.; 21 cm. – Na okładce tytuł: Nowy Sącz i okolice
- NOWY SĄCZ [album] / oprac. Roman Kałyniuk, Zbigniew Muzyk; [tekst Wojciech Molendowicz; zdjęcia Piotr Drodziński i in.]. – Nowy Sącz: Fundacja na Rzecz Miasta Nowego Sącza, 1999. – 83, [1] s.; fot. kolor.; 30 cm

Stary Sącz

- KOSZKUL Jan. Przewodnik po Starym Sączu i jego zabytkach / Jan Koszkuł. – [Stary Sącz: Towarzystwo Miłośników Starego Sącza, 1999]. – 43 s.; fot. kolor.; 21cm

Materiały do bibliografii Sądeckizny opracowane przez Martę Treit i publikowane od 2000 roku w kolejnych tomach „Rocznika Sądeckiego”

STUDIA
SANDECJANA
TOM 1 / 2020

MARTA TREIT
Sądecka Biblioteka Publiczna

Wybrane sandecjana z 2019 roku

BILIŃSKI Piotr, *Wiktor Bazieliach (1892–1963), historyk Starego Sącza*, Stary Sącz: Powiatowa i Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna im. Wiktora Bazieliacha, 2019, ss. 60.

To pierwsza tak obszerna i całościowa biografia Wiktora Bazieliacha – prawnika, urzędnika, a przede wszystkim niestrudzonego badacza dawnych i bliższych dziejów Starego Sącza. Jak pisze we wstępie Julian Dybiec, Piotr Biliński dotarł do niemal wszystkich dostępnych opracowań i dokumentów źródłowych przechowywanych w Bibliotece Jagiellońskiej i prywatnych zbiorach rodziny, wśród nich do pamiętników Bazieliacha oraz materiałów Henryka Barycza znajdujących się w zasobach Archiwum Nauki PAN i PAU w Krakowie. Efektem poszukiwań jest książka opisująca bogate życie: dzieciństwo w Starym Sączu, studia prawnicze w Krakowie, dorosłe życie i karierę zawodową w Katowicach, wszechstronność pasji i zainteresowań. Wśród nich szczególnie miejsce zajęły badania historyczne, których ukoronowaniem były wydane pośmiertnie książki *Historie starsądeckie* (1965) i *Starsądeckie domy rynkowe i ich dawniejsi właściciele* (1996), *Młyny i młynarze, trzecie i trzaczyny* (2017). Pełny wykaz obejmujący 44 pozycje zawiera zamieszczona na końcu *Bibliografia prac Wiktora Bazieliacha o Starym Sączu i Sądeckczyźnie*. Pracę wydała starsądecka biblioteka nosząca od 1978 r. imię zasłużonego starsądeczanina.

443

Wybrane sandecjana przez Martę Treit i publikowane od 2020 roku w kolejnych tomach pisma „Studia Sandecjana”